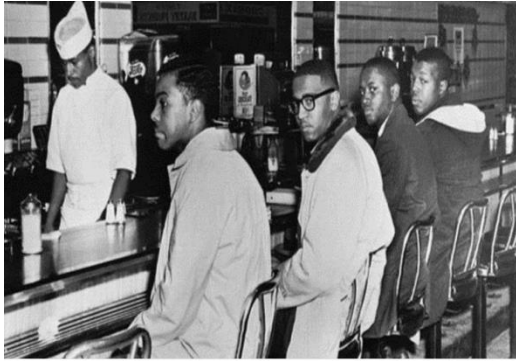

**Відповіді до завдань III етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
у 2023-2024 навчальному році
11 клас**

Завдання I

1. Перед Вами 6 світлин. Підпишіть світлини та розкажіть про подію, яка їх об'єднує.

1 лютого 1960 року сидячий протест проти сегрегації в громадських місцях студентів в Грінсборо (Північна Кароліна). «Четвірка із Грінсборо»

28 серпня 1963 року – Марш на Вашингтон зібрав 250000 учасників. Мартин Лютер Кінг виголосив свою історичну промову «Я маю мрію»

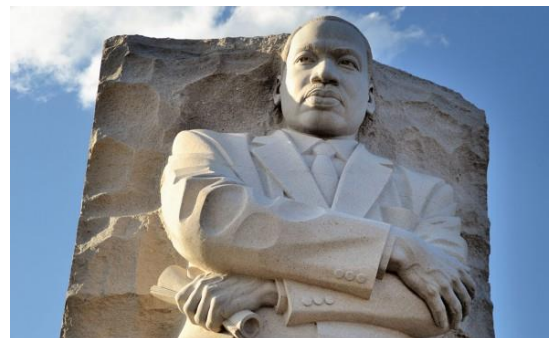
2 липня 1964 року Президент Ліндон Джонсон підписав Акт про громадянські права

13 листопада 1956 рік, Верховний Суд визнав расову сегрегацію в громадському транспорті неконституційною

Вересень 1957 року, заворушення в Центральній школі Літл-Рока (Арканзас) при спробі перешкодити спільному навчанню

Монумент Мартину Лютеру Кінгу в Вашингтоні

Світлини до теми: США. Рух афроамериканців за свої права

2. Прочитайте історичні документи. Визначте яку подію вони висвітлюють, дату та наслідки події. Заповніть таблицю.

1. «20 серпня... розпочалась операція «Дунай». В операції взяли участь військові з'єднання СРСР, Польщі, НДР, Угорщини та Болгарії».

2. «Поліція розпочала операцію «чисті руки». Виявилось, що до скандалів, пов'язаних із хабарництвом причетні всі політичні партії».

3. «Підсудні Лук'яненко та Вірун С.М. погодили між собою текст програми УРСС... Лук'яненко на друкарській машинці видрукував текст програми».

4. «Залізна леді» після захоплення островів була готова до рішучих дій... Британці відправили туди свої авіаносці, есмінці та фрегати».

5. «І. Дзюба вийшов на сцену... і повідомив про арешти інтелігенції. Стус закликав не допустити 1937 року в Україні».

Відповідь:

№ з/п	Подія	Дата	Історичне значення
1.	Вступ військ Варшавського договору в Чехословаччину	1968	Припинення «Празької весни»
2.	Наступ на корупцію в Італії	1992	Очищення влади. Боротьба з корупцією у вищих ешелонах влади
3.	Суд над діячами УРСС у Львові	1961	Продовження боротьби радянської системи з правозахисним рухом. Подальше піднесення дисидентського руху в Україні
4.	Англо-аргентинська війна. Контроль над Фолклендськими островами	1982	Перемога Великої Британії. Піднесення престижу М. Тетчер
5.	Виступ на прем'єрі фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків»	1965	Ознайомлення громадськості з порушенням прав людини в СРСР та УРСР. Боротьба дисидентського руху з тоталітарною системою

Завдання II

Поясніть історичні події/явища:

Відповідь:

«Велика блокада»	Операція зі встановлення тотального контролю над західними областями України шляхом розміщення військових гарнізонів у кожному населеному пункті Західної України, кінець 1945-весна 1946 р.
Закон про національно-персональну автономію	Перший в історії законодавчий акт, який забезпечував автономію національних меншин шляхом персоналізації, 22 січня 1918 р.

«Золотий вересень»	Експансія Радянського Союзу на західноукраїнські та західнобілоруські землі, що належали II Речі Посполитій. Вересень (17) – жовтень 1939 р.
Катакомбна церква	УГПЦ у підпіллі, 1946-1990 рр.
Другий зимовий похід	Рейд спеціальних частин Армії УНР, що мав на меті підняти селянське антирадянське повстання, жовтень-листопад 1921 р.
Похідні групи	Загони націоналістів ОУН(м), ОУН (б) створені для організації зі свідомих українців на українських землях органів місцевого самоврядування та відновлення самостійної Української держави в перші роки німецько-радянської війни.
«Бій під аплодисменти»	Бій за м. Вознесенськ, 15.04.1920 р.

Завдання III

Уявіть, що ви знаходитесь у Національному музеї. Перед Вами один із шедеврів українського живопису.

Визначте назву картини. Її автора. Що вам відомо про автора картини.

Які політичні та соціально економічні процеси відбувались в Україні, коли ця картина побачила світ.

Відповідь:

«Хліб». 1949 р., Яблонська Т.М.

Видатна українська художниця, педагог, лауреат багатьох міжнародних і вітчизняних премій. Протягом життя брала участь в багатьох міжнародних виставках і здобула нагороди та визнання. Виступала проти тиску партійної номенклатури на українське мистецтво. Зазнавала утисків з боку радянської системи. Герой України.

1. Відбудова народного господарства після війни, яка відбувалась в умовах «холодної війни».

2. Жданівщина. Боротьба з «безродним космополітизмом» та «буржуазним націоналізмом».

3. Лисинківщина.

4. Останні сталінські репресії.

Завдання IV

1. Установіть відповідність між територіальними змінами (позначено цифрами) та назвою мирного договору (1918-1920 рр.), що їх фіксував (позначено буквами).

1) Включення частини Верхньої Сілезії до складу Польщі, перехід м. Данциг під управління Ліги Націй.

2) Передання Трансільванії Румунії, Воєводини та Хорватії – Королівству сербів, хорватів і словенців.

3) Включення Богемії, Моравії та Судетів до складу Чехословаччини, приєднання Буковини до Румунії.

4) Визнання британського протекторату над Єгиптом, а французького – над Марокко та Тунісом.

А. Брест-Литовський, Б. Севрський, В. Тріанонський, Г. Сен-Жерменський, Д. Версальський.

Відповідь: 1 Д 2 В 3 Г 4 Б

2. Яка організація випустила рекламне оголошення, зображене на фото?

А. Земський союз

Б. Союз визволення України

В. Карпато-руський визвольний комітет

Г. Товариство українських поступовців

Відповідь: Б

3. Проаналізуйте фрагмент історичного документа

«Ми, українці-козаки, не хочемо мати свободи на папері або півсвободи. По проголошенні Першого Універсалу (Другий Універсал не визнаємо) ми приступаємо до заведення порядку на Україні. Задля цього всіх росіян і ренегатів, які гальмують українську роботу, скидаємо з постів силою, не рахуючись із російським урядом. Визнаючи Центральну Раду за свій найвищий уряд, ми поки що виганяємо зрадників з України без її відома. Коли все опануємо силою, тоді підпорядкуємося Центральній Раді. Тоді вона порядкуватиме в Києві й на всій Україні. Тепер же, коли починається повстання, ми виставляємо своїх людей, котрі мусять усім керувати...»

У наведеній відозві відображено погляди

А. Махновців.

Б. Більшовиків.

В. Автономістів.

Г. Самостійників.

Відповідь: Г

4. На фото зображено пам'ятну марку, яка має всі основні елементи, характерні для знаків сплати послуг поштового зв'язку, – перфорацію (1), призначення і країну-емітента (2), номінал і рік випуску (3), зображення з написом (4), поле для пам'ятного тексту (5).

Який пам'ятний текст треба розмістити у відповідному полі (5) марки?

А. «Зачинатель нової української літератури»

Б. «Основоположник української класичної музики»

В. «Корифей українського професійного театру»

Г. «Фундатор української історичної науки»

Відповідь: Б

5. Поєднайте назву організації (1-4) з іменем історичної особи, яка була її членом (А-Д).

1. Братство тарасівців

2. Кирило-Мефодіївське братство

3. «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства»

4. Наукове товариство ім. Т. Шевченка

А. Микола Гулак

Б. Михайло Грушевський

В. Дмитро Донцов

Г. Павло Чубинський

Д. Микола Міхновський

Відповідь: 1Д, 2А, 3Г, 4Б

6. Події Першої світової війни, описані в уривку джерела «Дії цього фронту врятували Італію від розгрому та виходу її з війни, окрім того, полегшили становище англійців і французів на фронті, спонукали Румунію стати на бік [Антанти] та зіпсували всі плани й наміри австро-угорців і німців на цей рік...», сприяли:

А. Повторній окупації російськими військами частини Галичини та Буковини.

Б. Реорганізації Головної української ради в Загальну українську раду.

В. Ліквідації Галицько-Буковинського генерал-губернаторства.

Г. Створенню легіону Українських січових стрільців.

Відповідь: А

7. Українські землі, які окреслені на картосхемі жирною лінією, увійшли до складу УНР у результаті:

- А. Укладення Варшавської угоди.
- Б. Здійснення Першого «Зимового походу».
- В. Проведення «Чортківської офензиви».
- Г. Проголошення Акту Злуки.

Відповідь: Г

8. Проаналізуйте статистичні дані про співвідношення між формами власності та галузями промисловості України, виконайте завдання.

Галузь виробництва	Форма власності			
	Державна (% за обсягом виробленої продукції)	Приватна (% за обсягом виробленої продукції)	Кооперативна (% за обсягом виробленої продукції)	Усього (% за обсягом виробленої продукції)
Будівельна	76	7	17	100
Гірнична	99,8	—	0,2	100
Металургійна	74	17	9	100
Хімічна	77	14	9	100
Харчова	54	26	20	100
Шкіряна	52	21	27	100
Текстильна й швацька	92	3,7	4,3	100
Поліграфічна	92	0,5	7,5	100
Разом	58,9	23	18,1	100

Таке співвідношення між формами власності й галузями промисловості характерне для періоду

- А. УНР за часів Української Центральної Ради.
- Б. Української Держави гетьмана П. Скоропадського.
- В. Української СРР за часів «воєнного комунізму».
- Г. Нової економічної політики в Українській СРР.

Відповідь: Г

9. В уривку з історичного документа «Маючи на увазі необхідність наближення уряду України, центрального партійного й радянського апаратів до найважливіших сільськогосподарських районів, розташованих на Правобережжі, а також для подальшого швидкого розвитку національно-культурного будівництва й більшовицької українізації на базі індустріалізації і колективізації...» обґрунтовано необхідність:

- А. Будівництва Дніпрогесу.
- Б. Ухвалення Конституції УРСР.

- В. Перенесення столиці УСРР до Києва.
Г. Окупації Червоною армією Галичини, Волині.

Відповідь: В

10. Гідротехнічну споруду, зображену на картосхемі жирною лінією, зведено в УРСР з метою

- А. Спрямування течії Дніпра в інше русло.
Б. Реалізації однієї з «надпрограм М. Хрущова».
В. Поліпшення економічного стану півострова.
Г. Унаочнення дружби між українцями й кримськими татарами.

Відповідь: В

11. Укажіть прізвище історичної особи:

Народився в 1907 р. у с. Борисівка на Запоріжжі. Служив у Червоній Армії. У 1939-1945 рр. брав участь у воєнних діях. Отримав військове звання генерал-майора. Із початку 60-х років ХХ ст. критикував сталінізм і політику М. Хрущова. Активно боровся за право кримсько-татарського народу повернутися на свою історичну батьківщину. У 1964 р. був позбавлений звань, нагород, пільг і пенсії. Кілька разів перебував на примусовому лікуванні у психіатричних клініках. У 1976 р. став одним із співзасновників Української Гельсінської групи. У 1977 р. був позбавлений радянського громадянства і виїхав до США. Помер у 1987 р. у Нью-Джерсі (США). У 1999 р. у Сімферополі з ініціативи меджлісу кримсько-татарського народу встановлено його бюст.

Генерал Петро Григоренко

12. Укажіть прізвище першого голови Народного руху України:

- А. І. Драч;
Б. В. Чорновіл;
В. Л. Лук'яненко;
Г. Д. Павличко.

13. Зображений на фото документ, що видавався місцевими радами в Україні, свідчить про:

- А. Розквіт епохи «застою»;
- Б. Запровадження політики «гласності»;
- В. Провал політики «перебудови»;**
- Г. Занепад «самвидаву».

14. Укажіть назву провінції, утвореної румунським окупаційним командуванням влітку 1941 р. на території Одеської, південних районів Вінницької і західних районів Миколаївської областей:

- А. Рейхскомісаріат «Україна»;
- Б. Дистрикт «Галичина»;
- В. «Прифронтowa зона»;
- Г. «Трансністрія».**

Завдання V

Упізнайте особу за коротким описом.

1. Сучасники називали його «батьком перемоги, міністерським кабінетом, тигром у політиці» (**Жорж Клемансо**).
2. Вони були одними з творців «десятиліття пафіцизму» та розробниками документа про відмову від війни як засобу національної політики (**Арістід Бріан і Френк Келлог**).
3. За його часів було введено в дію «Білль про допомогу фермерам», прийнято «Закон про соціальне забезпечення», «Закон про відновлення промисловості» (**Франклін Рузвельт**).
4. Автор гасла «Німці за все заплатять!» (**Девід Ллойд Джордж**).
5. Головнокомандувач об'єднаними силами одного з блоків воюючих сторін, який у залізничному підписав перемир'я з Німеччиною (**Фердинанд Фош**).
6. Відомий історик, фольклорист, філософ, літературознавець і публіцист. Після видання царським урядом Емського указу змушений був емігрувати за кордон. У Женеві видавав журнал «Громада». Він усе частіше висловлював радикальні соціалістичні ідеї на сторінках часопису. Це призвело до його розриву зі «Старою громадою» (**Михайло Драгоманов**).
7. Ключовою для ОУН і УПА була інформаційна війна. Підпільні друкарні за десятиліття випустили сотні тисяч книг, листівок і брошур різними мовами. Він міг бути успішним художником і жити богемним життям, виставлятися у закордонних салонах, натомість став митцем-повстанцем, обравши кріївку з примітивним друкарським верстатом (**Ніл Хасевич – «Бей Зот»**).

8. Культурна дипломатія була важливим інструментом утвердження нової держави. У січні 1919 року за ініціативи Симона Петлюри в Києві створили Українську республіканську капелу. Очолив її видатний диригент, композитор та етнограф, який у продовж 1919-1924 років з тріумфом представляв українську музичну традицію у 17 країнах Європи та в США (**Олександр Кошиць**).

9. Політичний і громадський діяч в еміграції, останній Президент УНР в екзилі, п'ятий Голова ОУН, Голова Правління Фундації ім. Ольжича, співорганізатор та віце-президент Світового Конгресу Вільних Українців (**Микола Плав'юк**).

Завдання VI

Наведіть конкретні факти прояву геноциду в історії. Чи знайшло людство на сучасному етапі протидію політиці геноциду?

Свою відповідь обґрунтуйте.

Орієнтовна відповідь:

Геноцид – це цілеспрямовані дії з метою знищення окремих груп населення чи цілих народів за національними, етнічними, релігійними чи расовими мотивами. Вчені вважають геноцид ранньою формою дискримінації. З 1948 року геноцид вважається міжнародним злочином. Історія знає чимало прикладів геноциду. Геноцид індіанців розпочався з відкриттям у 1492 році Х. Колумбом американського регіону – регіону етнічного розселення індіанських племен. У Латинській Америці геноцид полягав у масовому винищенні індіанських родин, їх дітей. Чимало індіанців потрапило в рабство до європейських колоністів. Було знищено держави інків, майя та ацтеків. У Північній Америці багато індіанців було винищено у ході колонізації регіону англієцями, а також у ході війни за незалежність США (1775-17). До 20 століття існувала система резервації та сегрегації – окремого місця проживання індіанського етнічного населення. Наразі депопуляція індіанців не визнається урядом США як геноцид. Геноцид черкеського народу – це цілеспрямоване знищення та переселення з етнічної Батьківщини понад 90 % черкесів(адигів), здійснене політичним та військовим керівництвом Російської імперії в ході Кавказьких воєн 1763-1864 рр. Ця територія була заселена російськими селянами, козаками, греками та вірменами. На разі на історичній Батьківщині залишилося менше 10% адигів. Інші загинули у ході війни, від епідемій хвороб, потонули під час переправи по Чорному морі, або ж були витіснені до Туреччини. Російська влада наразі не визнає геноциду адигів і намагається приховати офіційні документи. Геноцид черкесів визнано парламентом Грузії. Геноцид вірмен у Туреччині – це геноцид 1915 року проти вірменського населення Османської імперії. Здійснювався шляхом фізичного знищення та депортації, яка неодмінно призводила до неминучої смерті. Геноцид вірменів був визнаний більшістю країн Європи та Америки. Протягом 1914-1923 рр. відбувся геноцид понтійських греків молодотурками (представниками політичної партії, які мали на меті повалення султанату). Число жертв геноциду, за оцінками істориків, становить від 350 тис. до 1,7 млн. чоловік і полягав у фізичному знищенні грецького населення у ході та після Першої світової війни. Населення, що залишилося живим, було переселено до Греції у 1924 році за грецько-турецьким договором про обмін населення. Протягом 1933-1945 рр. нацистським урядом

Німеччини(ІІІ Рейху) проводилося масове знищення представників неарійської раси – євреїв, рома, слов'ян та інших європейських народів. Наймасовішому знищенню підлягали євреї та цигани. За різними оцінками під час геноциду ромів загинуло близько 1,5 млн. осіб. Окремим прикладом геноциду є Голокост – масове винищення євреїв у нацистській Німеччині, країнах-союзниках та окупованих ними територіях. Він полягав у фізичному винищенні єврейського населення. За різними оцінками було вбито до 6 млн. євреїв. За дії, спрямовані на захист єврейського населення у роки Другої світової війни, ізраїльський уряд надає рятівникам звання «Праведник світу». Геноцид у Руанді – дії тимчасового уряду Руанди щодо представників народності тутсі та проти частини народності хуту, які дотримувалися поміркованих політичних поглядів у 1994 році. Було знищено близько 800 тис. чоловік за 100 днів перебування при владі тимчасового уряду Руанди. Геноцид у Сребрениці – воєнний злочин, скоєний у ході Боснійської війни 1995 року, що полягав у масовому вбивстві боснійськими сербами близько 8 тис. боснійських мусульман чоловічої статі віком від 12 до 77 років, у районі міста Сребрениця. Геноцид у Дарфурі – це найновіший акт геноциду, що почався у 2003 році і триває до наших днів. Жертвою цього злочину є осіле африканське населення Дарфура (західна провінція Судану). Має етно-політичний характер. Організований владою Судану та арабськими кочовиками. Число жертв – 180 тис. чоловік. Окремим випадком є акт геноциду проти українського народу. У 1932-1933 рр. було проведено масовий, навмисно організований радянською владою голод, який став причиною масових втрат серед селянського населення на території УСРР, окрім 7 західних областей та Південної Бессарабії (які тоді не входили до складу УСРР), Криму (який тоді перебував у складі РСФРР), а також Кубані, частині Білоруської СРР, Казахстанської СРР, Північному Сибіру. Втрати серед українського населення, за оцінками дослідників, становлять близько 10 млн. чоловік. 24 країни світу офіційно визнали Голодомор актом геноциду українського народу. Офіційна влада України у 2006 році визнала Голодомор актом геноциду, а у 2010 році винними було визнано Й. Сталіна, Л. Кагановича, П. Постишева, В. Молотова, С. Косіора, М. Хатаєвича, У.Чубара. На мою думку, механізм протидії геноциду так і не знайдено. Допоки існують тоталітарні, авторитарні (диктаторські) системи, доти буде існувати його загроза. Єдина можливість зупинити таку злочинну державну політику – дотримання основних демократичних прав та свобод, припинення воєн, засудження будь-яких конфліктів, втручання міжнародної спільноти. Тільки спільними зусиллями демократичного світу можна ліквідувати прояви геноциду.